

PETERSEN

13 | NOVEMBER 2004

ET MAGASIN OM TEGL OG ANSVARLIG ARKITEKTUR

CAMPUS CITY 6
EN SAND ROMER 12
PAUSENS HUS 14

EXP05 2. sektion

Ellers noget?

AF ANNETTE PETERSEN
ARKITEKT MAA

Hvad vi lover, holder vi.

I den seneste udgave af PETERSEN hed det, at klokken ringer ind til nye tider på teglværket.

Nu er timen begyndt. Og den indeholder det skinbarlige bevis på det rige udnytte af menneskeligt samvær. For det er i dialogen med arkitekter og bygherrer, i den fælles glæde over godt byggeri, at vi lærer om de nye behov, de hede ønsker, de rosenfarvede drømme. De er saften og kraften i vort udviklingsarbejde.

Og hvilken kraft!

Inspirationen ude og hjemme har ført til en så vældig udvikling, at Petersen Tegl Egernsund indenfor en periode på få måneder er klar med et fyrværkeri af nye mursten og klinker, direkte fra ovnene. De skal ses i sammenhæng med, at nationens byggebranche i disse år er midt i en historisk tour-de-force: Broer, metro, kongeligt bibliotek, nationalopera og skuespilhus er blandt de tungeste af opgaverne. Men der er mange, mange flere.

Vi opfatter det som en kolossal udfordring at deltage i den proces. Og selv om der ikke er mursten i alt, så ligger det os på sinde, at de er med i toppen af den aktuelle dagsorden.

Og det er de. Endda i stigende omfang. Vi ved også hvorfor: - Mursten har været med i byggeriet siden tidernes morgen. Vi stoler på dem, forklarer direktøren for den britiske teglværkskoncern Baggeridge Bricks, Alan Baxter, til PETERSEN. Den tillid er vigtig i en tid, hvor alt er under forandring og "plejer" på museum.

Samtidig blæser førende internationale arkitekter og byggefolk reveille for håndværket: - I tre generationer har arkitekterne forsømt håndværket. Nu må de tilbage som byggeriets generalister, arkitekten skal igen være bygmester, noterer Christoph Mäckler, førende arkitekt i Frankfurt am Main, til PETERSEN.

Som kronen på udviklingen søger arkitekturen netop nu efter afklaring, en fortøjning til historien, en ny fortolkning af de traditioner, vi er fælles om: Enhver overflade er en portal til dybde! Murstenen er et fremragende redskab i en tid, der er pynteligt udsultet. For som ornament er den født, den varme, kulbrændte mursten, en rigdom af struktur.

Læg hertil, at den nu trækker i førertrøjen som et moderne, let og elegant byggemateriale, der uden videre tager sin plads i det orkester, hvor i forvejen glas, stål og travertin spiller med: Historiens tyngde, håndværkets tryghed og fremtidens vision "signed, sealed and delivered" i en enkel, forståelig, intimt kommunikerende sten af brændt ler.

Var der ellers noget?

Velkommen til PETERSEN 13, der denne gang bringer en hel ekstra sektion med alle nyhederne. Sektionen finder De inde i midten af avisen - lige til at tage ud og gemme!

Skumme-fløde

C.F. Møller arkitekter skummer fløden fra mange verdener i nye rækkehuse ved Åhavnen i Køge. Bygherre: JM Danmark A/S

RÆKKEHUSENE VED KØGE ÅHAVN ER MEGET EFTERSPURGTE. HER LEVERER JM DANMARK RUMMELIGE BOLIGER TIL RIMELIGE PRISER. FACADER I PETERSEN Tegl EGERNSUND D48.

Flyt til Køge, midt mellem det sjove og praktiske. Sådan lokker JM Danmark i annoncer for det nye boligtilbud ved Køge Åhaven. I to etaper opføres i alt 86 boliger i rækkehuse i størrelser fra 85 til 155 m². De første 40 sælges nu.

Køge Åhavn er en elegant bebyggelse med stærke rødder til både dansk og international byggetradition. Arkitektfirmaet C.F. Møller A/S står for arkitekturen med arkitekt MAA Jørgen Juel som sagsarkitekt.

Juel har taget det bedste fra mange verdener: Træk fra Arne Jacobsens Bella Vista, Københavns kartoffelrækkehuse og fra en fladtaget arkitektur på adresser i Frankrig og Spanien kan observeres.

Køge Åhavn er først og fremmest et byggeri, der i samspil med den herlige ånatur byder solen indenfor uden at give afkald på privatsfæren: Store glaspartier, ovenlysvinduer og åbne arealer foran husene er med til at give lyset frit spillerum.

Husen er skråtlagt og forskudt, så opholdsarealer og haver får lys ind fra syd og sydvest, hvor beboerne også får den bedste udsigt til åen.

C.F. Møller: Husene er udført i materialer, der passer til omgivelserne, og giver de bedste rammer i høj kvalitet til et godt hjemmeliv.

Facademurværket er udført med Petersen Tegl Egersund D48 med indfarvet, antrasitgrå fuge, ædelt, harmonisk, musikalsk.

Ishøj - højere - højest

Landsrekorden i renoveringsbyggeri sættes i Vejleåparken i den københavnske forstad frem til 2006

Man tager 2,6 mio mursten og tilsætter 2,5 ton mørtel står der i opskriften til danmarkshistoriens største boligrenovering. Den finder lige nu sted i Vejleåparken i Ishøj, hvor hundredvis af håndværkere også jonglerer rundt med 600.000 vægfliser og otte kilometer tagrender. Formålet er at sikre smukke, trygge og sunde boliger til 5000 lejere på de i alt 144.000 m² i 54 boligblokke, opdelt i otte kvarterer.

Bygherren er boligselskabet AAB i København, der har iværksat projektet til en pris af 1,2 mia kr. og løbende informerer beboere og omverden herom på et dedikeret hjemmeside, www.vejleaparken.dk.

Det enorme projekt gennemføres i fire etaper med arkitektur af Domus Arkitekter. Hjørnesteinen i renoveringen er en total facadefornyelse, fordi elementbyggeriets betonfacader fra 70'erne er ødelagt af vejr og vind. Opgaven løses ved at etablere en ny klimaskærm med fornyet isolering og med nye vinduer.

Skærmen udføres som en kombination af kulbrændte mursten fra Petersen Tegl Egersund, glaspartier og sinusplader i stål samt teaktræ. Med de elementer er det lykkedes Domus Arkitekter at skabe afvekslende og oplevelsesrige værdier i bebyggelsen, ligesom man opnår at tilføje de otte kvarterer personlige identiteter.

Tryghed og ro

Domus Arkitekter: - Bygninger må ikke ligne køkenskabe på sokler. Facaderne skal gro op af jorden og udstråle varme. Og så skal de kunne stå imod såvel efterårsstorme som modediller.

- Vejleåparken kommer ikke til at ligne gamle huse med plader udenpå, men ser ud som om, de er tænkt sådan fra starten, forklarer Henrik Lading, en af de projektansvarlige Domus-arkitekter.

Varme og ro signaleres med nuancer fra mørkerød over rosé til gul og lægger afstand til den nærmest østeuropæiske byggestil fra 1970'erne.

- Tryghed, åbenhed og moderne faciliteter er klare målsætninger for lejerne, hedder det fra beboernes sammenslutninger.

De nås med tilføjelse af åbne, nye indgangspartier og trapperum med masser af glas, men også med fine, varme facader af farvespillende tegl. Petersen Tegl Egersund D32, D34 og D37 opmures med varierende fugearbejder og i visse boligkvarterer også tilføjet integrerede kunstneriske arbejder.

Udførelsen af etape 1 havde NCC Danmark A/S som hovedentreprenør, mens Enemærke & Petersen A/S nu forestår etape 2.

Det nye Vejleåparken står færdigt i 2006.

Op ad bakke

Professor, billedhugger Bjørn Nørgaard glæder sig over, at 135 nye boliger nu opføres på Bispebjerg Bakke. Men ikke alle vers synges efter hans tekst

"Bebyggelsen opføres i solide, velafprøvede materialer efter gedigne, håndværksmæssige forskrifter, da det er en central målsætning med bebyggelsen at bevise, at godt håndværk er konkurrencedygtigt med nutidens industrialiserede byggeskik."

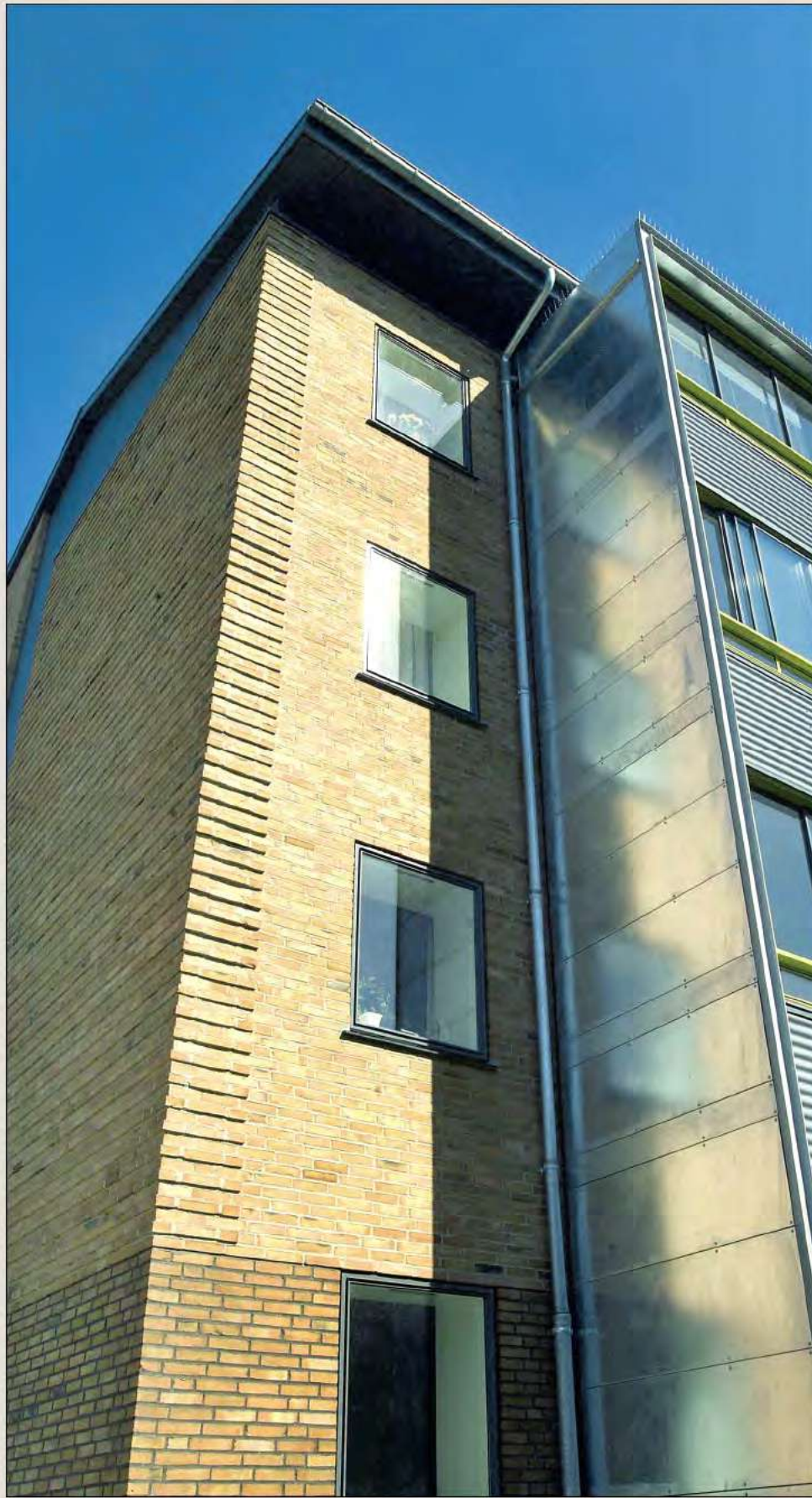
Sådan begynder beskrivelsen af det aktuelle boligbyggeri Bispebjerg Bakke på kunstneren Bjørn Nørgaards hjemmeside. Men nok ikke meget længere. For Bjørn Nørgaard er blevet klogere, siden han skrev de ord. Cirka to år klogere: - Jeg må konstatere, at håndværket i øjeblikket ikke er konkurrencedygtigt med industriens produktion selv ikke hvis man regner levetid med. Den fuldmurede version af Bispebjerg Bakke er opgivet, siger Bjørn Nørgaard, ikke uden fortrydelse. Han har brugt halvandet år af sit liv på at virkeliggøre visionen om at genoplive de fuldmurede etageboliger: Sundere, smukkere, naturligere og vurderet driftsøkonomisk kun marginalt dyrere, er Nørgaards synspunkt.

Men ikke mange deler det. Så få at lighedstegnet ved prisen for 135 boliger på bakken ved Bispebjerg blev fulgt af tallet 264 mio for den fuldmurede version, men 239 mio for en løsning med betonelementer med skalmur. Priserne er kalkuleret af totalentreprenøren NCC Danmark, der overtog opgaven efter, at en oprindelig organisation i fagentrepriser måtte opgive at få styr på sagen.

- Jeg har ikke de 25 mio i lommen, så nu bliver Bispebjerg Bakke udført med betonelementer, konstaterer Bjørn Nørgaard. Han glæder sig over, at det ikke ændrer på et boligbyggeri med spændstige, krumme facadeforløb. Der er nemlig fundet en producent af betonelementer, der glæder sig til at løse den udfordring.

DOMUS ARKITEKTER HAR TILFØRT BYGGERIET EN NY PERSONLIGHED VED BL.A. AT ANVENDE RELIEFMURVÆRK MED FREMSKUDTE SKIFTER.

VEJLEÅPARKENS NYE BOLIGBLOKKE ER VARIERENDE I UDTRYK OG MED ELEGANTE ALTANER, DER OGSÅ FUNGERER SOM VINTERHAVER. FACADER AF PETERSEN TEGL EGERNSUND D32.

Ingen faglig lyst

- Det er ærlig talt bedrøveligt, at løsningen skulle komme fra industrien - ikke fra håndværket, siger Nørgaard og er redeligt bekymret på dets vegne. Han siger, at han har oplevet en total – skal slettesi stedet skal der stå: mangel på engagement og nytænkning i udførelsen af fuldmuret byggeri fra både teglindustrien, byggeriets arbejdsgivere og fagbevægelsen.

- Der var ingen effektiv opbakning eller lyst til at levere et konkurrencedygtigt tilbud på et fuldmuret hus. Håndværksmestre og murerfaget burde have grebet initiativet med kyshånd og set Bispebjerg bakke som et monument for det konkurrencedygtige, håndværksbaserede byggeri, mener Bjørn Nørgaard. Han er overbevist om, at det ville kunne lykkes med en byggeplads, indrettet på håndværkets betingelser, med en ændret holdning og tankegang. Men hans entusiasme, som fik fin markedsføring på bl.a. arkitekturbiennalen i Venedig 2002, vandt ingen genklang i den praktiske byggebranche.

- Jeg er ikke byggemand, men jeg fatter ikke håndværksorganisationerne, erklærer Nørgaard og mener, at den faglige tænkning er alt for kortsigtet, og bagudrettet

- Det er på høje tid, at murerfaget observerer de nye tider i et europæisk byggeri uden grænser. Skal danske murere spille en betydende rolle i den sammenhæng, så må de vågne op og vise, at de stadig har en faglig tæft, mener Bjørn Nørgaard. Han undrer sig over, at fagforeningerne åbenbart er ligeglade med, om murerne har – skal slettes- står murersvende på stilladserne om 20-25 årbeskæftigelse om få år.

- Og det har gør de ikke, hvis udviklingen fortsætter sådan her, siger Bjørn Nørgaard.

BJØRN NØRGAARD: - TRIST FOR DET FULDMUREDE BYGGERI, AT DET HELLER IKKE HER FIK LOV AT BLIVE TIL VIRKELIGHED.

MELLEM HIMMEL OG JORD AF VEO FRIIS JESPERSEN
- EN UD AF FLERE FACADEUDSMYKNINGER

Himmel og jord

Det ornamentale, det intime, det nære - og det organiske: Et rum for fantasien. Det er værdier, som billedkunstneren Veo Friis Jespersen ønsker at tilføre Vejleåparken med sin murværksudsmykning over temaet "Mellem himmel og jord".

Veo Friis Jespersen er en ud af et kunstnerhold på i alt otte, der - anført af professor Bjørn Nørgaard - skal berige Vejleåparken med en unik personlighed. Samtidig regner bygherren med, at kunst, integreret i arkitekturen, vil være med til værne boligbebyggelsen mod graffiti.

Veo Friis Jespersen: - De kurvede linjer er det, som arkitekturen har mindst af. Dem har jeg tilføjet med ganske enkle midler, i samspil med murværk, døre og vinduer.

Veo Friis Jespersen arbejder med bl.a. grønlaserede mursten og lyse sten af belgisk ler fra Petersen Tegl Egernsund. Udsmykningen fremstår smukt i kontrast til det øvrige murværks intense nuancer, udført med Petersen Tegl Egernsund D32.

Molly og Lis

I samarbejde med Vordingborg kommune udfører udviklingsselskabet Ceraco A/S aktuelt en total modernisering af Sydhavnen i Vordingborg. Det sker efter en masterplan med tilhørende arkitektur, udført af Mangor & Nagel A/S med navnet Syv Søstre. Inspirationen skal findes i den maritime sang om "Alle sømænd er glade for piger". Pigerne - bl.a. Molly og Lis - er de Syv Søstre, fortæller arkitekt MAA Jacques Duellund Mortensen, der med musikalsk succes lancerede ideen for kommunalbestyrelsen i Vordingborg. De Syv Søstre indeholder både boliger, conferencehotel, kulturhus, lystbådehavn og golfbane. 1. etape af boligene, royalt opkaldt Margrethehus, nærmer sig sin afslutning. De 14 boliger følges siden af bl.a. Ingridhus, Alexandrinehus og Henrikhus.

MARGRETHEHUS ER EN TEGLBYGNING I EN TRANSPARENT SKIVEARKITEKTUR MED HVIDFILTSEDE GAVLE. BLANKMUR: PETERSEN TEGL EGERNSUND D32

FJORDHUSENE I GRÆSE BAKKE BY ER ET PROJEKT FOR KAAE GRUPPEN A/S, TEGNET AF AARHUS ARKITEKTERNE.

Økologi i praksis

Aarhus Arkitekterne er klar med tegningerne til boligbyggeriet Fjordhusene på en udsigtsgrund i Græse Bakkeby ved Roskilde fjord. Fjordhusene er skabt på skuldrene af Erhvervs- og Boligstyrelsens forskningsprojekt om økologisk byggeri, der afslørede mange fordomme. De er formentlig årsag til, at under en pct. af dansk byggeri opføres efter en økologisk recept. Fjordhusene gør op med disse fordomme og præsenterer et sundt bud på fremtidens rækkehusbebyggelse, hvor livskvalitet og arkitektur skaber en helhed med den økologiske tænkning som centrum. Aarhus Arkitekterne har tegnet 45 ressourcebevidste familieboliger med udnyttelse af naturlig ventilation, passiv solvarme, regnvand og dagslys. Husene fuldmures med facader af kulbrændte mursten fra Petersen Tegl Egersund A/S.

ERIK MANNIK (TV) OG ULRIK STORM PÅ TEGNESTUEN, DER NETOP HAR FÅET NYE LOKALER. I SLUTNINGEN AF SEPTEMBER FLYTTEDES TELTPÆLENE FRA STRANDVEJEN (HVOR DE HAR STÅET SIDEN 1993) TIL STRANDAGERVEJ - I SAMME POSTNUMMER.

En VW i Hellerup

*Mannik & Storm spejler sig gerne i en Folkevogn:
- Vi tror på langsom udvikling og kører langt på literen*

Rum til liv

'Bedre Byrum' er et udviklingsprojekt, der sætter fokus på kvaliteten af danske byrum. Initiativtager er Fonden Realdania med arkitekterne Stig L. Andersson og Jan Gehl som faglige rådgivere. Intentionerne er at udvikle en række projektforsøg, der inddrager engagerede danske kommuner, borgere og brugere samt talentfuld faglig ekspertise i en ny praksis omkring udformning af byens rum. De foreløbige resultater er nu udgivet i bogform. Bogen på 142 fine sider kan bestilles hos Fonden Realdania. Se også www.bedrebyrum.dk.

ET AF FORSLAGENE I PROJEKT BEDRE BYRUM, TEGNESTUEN PLOT: OFFENTLIGE TAGHAVER PÅ TAGET AF MAGASIN I KØBENHAVN.

Arkitektur?

De smager lidt på ordet, Ulrik Storm og Erik Mannik, lidt på samme måde, som man gør, når der serveres gastronomi fra haute cuisine. Ikke noget, man får hver dag. Men godt er det da:

- Hvis man er heldig kan byggeri blive til arkitektur. Forstået sådan, at huset nu også har en kunstnerisk dimension. Men vi arbejder nu mest med bygningskultur, erklærer parret, som tilsammen udgør ledelsen af Mannik & Storm A/S, tegnestuen i Hellerup.

Og så igen: Ledelse og ledelse... På ny er vi ude i de mindre anvendte gloser. For på denne tegnestue er organisationen så flad, at en pandekage virker bakket. Otte fast ansatte - arkitekter og bygningskonstruktører half-and-half - arbejder indbyrdes så selvstændigt, at den enkelte får det fulde ansvar for sin byggesag.

- Projekterne skabes ude ved bordene. De fleste af vore unge arkitekter og bygningskonstruktører er i øvrigt også langt bedre til at projekttere end vi. Vi teg-

ner de første skitser - sådan lidt løst i hånden. Så tager de andre over. Det betyder ikke, at vi ikke kan sparre og drøfte sagerne i plenum. Men ansvarlig er den, der har sagen. Det giver den korteste og mest effektive kommunikation, pointerer Ulrik Storm. Han og Erik Mannik opgav i 1993 deres partneransvar hos PLH Arkitekter for at afprøve egne kræfter - og for at projekttere i stedet for at administrere. Den del kan æde mange timer, hvis man er partner på en stor tegnestue.

- Vi vil tegne og udnytte de kreative evner, som vi nu engang har udviklet - også gennem vores uddannelse. Vi vil frem for alt beskæftige os med human arkitektur, argumenterer Erik Mannik, som også tager afstand fra post-modernismens foreksperimenter.

- Essensen er, at al god arkitektur snarere er bygningskultur. Vi skal ikke bryde med en tradition bare for at gøre det. Det bliver til ren stil i stedet for svar på de vigtige spørgsmål: Hvor ligger huset, hvad skal det bruges til og hvem skal bo og færdes i det, tilføjer Mannik og er ikke ked af, at han lyder som akademi-

ets lærebog side 1. For helt klart, konstaterer Mannik & Storm, så er der mange, der har glemt deres basis-kurser.

Reaktionære?

Der smiler over hele femøren hos begge partnere: Er det nu blevet et skældsord?

- Spøg til side, så mener vi helt alvorligt, at udvikling skal ske langsomt. Vi er ikke modstandere af det, der er nyt, men nyhederne skal skabes af bygningskulturen og bidrage til et mere funktionelt og smukt hus. Og den vurdering bør være bygherrens - ikke vores eller kollegernes. Det er bygherrens penge og hans skæbne, vi beskæftiger os med. Det er man s'gu nødt til at tage alvorligt, erklærer Ulrik Storm.

Tidløst = godt

Byggekunst er et ord, der høres blandt arkitekter?

- Hvis der menes kunst med betydningen dygtig eller ferm, så vil jeg godt skrive under, siger Erik Mannik. Jeg bliver nervøs, hvis man med ordet impli-

TOP: GADEKÆRET ER ET BOLIGPROJEKT I VALBY FOR PROJEKTUDVIKLEREN FRIHEDEN BOLIG: 27 ANDELSBOLIGER I STØRRELSER FRA 70-122 M² SAMT ENKELTE BUTIKSLEJEMÅL. FACADER MED PETERSEN Tegl EGERNSUND D33. MANNIK & STORM 2004.

BUND: MORESCOVEJ ER ET BOLIGPROJEKT I CHARLOTTENLUND FOR PROJEKTUDVIKLEREN MARKOL A/S: 24 ANDELSBOLIGER I TO BLOKKE OG STØRRELSER FRA 80-140 M². FACADER MED PETERSEN Tegl EGERNSUND D37. MANNIK & STORM 2002.

TOP: NYT PRODUKTIONSANLÆG PÅ 16.000 M². FOR ROYAL COPENHAGEN, MANNIK & STORM 2004. MIDT/BUND: SØGNE HUS VED RORUP KIRKE, ROSKILDE. INDESSES GULVFLISER FRA PETERSEN PM. MANNIK & STORM 2002.

TOP: TILBYGNING AF TAGETAGE PÅ 1500 M², DANSKE ENERGISELSKABERS FORENING, KØBENHAVN, MANNIK & STORM 2001. BUND: BØRNEHUSET LANTERNEN PÅ I ALT 700 M², CHARLOTTENLUND, MANNIK & STORM 2000.

cerer, at vi er kunstnere. Jo mere "kunstnerisk" og banebrydende, der arbejdes, des mere stereotyp og uniformt bliver det. Se fx på alle glashusene i København. Faktisk er der mange gode arkitekter i Danmark, men de sidder næsten alle på store tegnestuer - de samme 15 af slagsen - i et lukket, recirkulerende system. Talentet bruges på det forkerte!

Mannik & Storm er ikke i tvivl om, hvordan programklæringen skal skrives og minder om, at "arkitekten" er ham, der "tegner buer" - med reference til de romerske viadukters brugsarkitektur.

- En af vore vigtigste opgaver er at rådgive bygherren på det tidlige stadium: Hvordan, hvad, hvor, til hvem?

Og: Et nybyggeri skal allerhelst se ud som en renovering, tilpasset i proportioner, i materiale og i rytmik. Er det tidløst, er det godt. Vi bygger da moderne huse, men de skal vedkende sig deres naboer, understreger Storm med denne fortælling: - Mens alle andre byggede flade tage, tegnede vi pensionskassebyggeriet på Nørgaardsvej i Lyngby med et ærkedansk, skrånende tag. "Gammeldags," lød dommen i 1995. På erfaringen

gerne har vi nu projekteret boligbebyggelsen på Morescovej - samme stemning, samme klasse, samme stil. "Dejligt, gedigent og helt fantastisk," siger de samme smagskyndige, ni år senere. For nu har de flade tage helt op, hvor øjnene løber i vand.

Hos Mannik & Storm er moralen af krøniken, at de reaktionære var fremsynede dengang i 1995!

Respekt!

Ulrik Storm og Erik Mannik hoverer ikke. Det er alt for støjende til denne tegnestue. Her glæder man sig i stille ro. En aggressiv markedsføring ligger fjært for Mannik & Storm. Klienterne kommer, fordi de i forvejen ved, hvad de får: Respekt!

Respekt for kunden, for opgaven, for detaljerne, og respekt for historien og erfaringerne.

- Detaljerne udgør helheden. Omhu i detaljen er forudsætningen for en vellykket helhed. Vi bruger produkter, fordi de er de bedste til at nå det mål, vi har sat os. Og der er ingen grænse for den tid vi bruger på at finde dem. Når vi bygger med mursten - og det gør vi

tit - så bygger vi derfor også med de bedste sten, de mest ekspressive, og dem, der harmonerer ideelt med projektet. For eksempel fra Petersen Tegl Egersund, forklarer Erik Mannik.

Og om historien advarer Ulrik Storm, at den netop ikke gentager sig. Det ser ganske vist nogle gange sådan ud: - Men det er ikke sandt, siger han. Temaerne vender tilbage, og udviklingen føder ofte sin modsætning, så ekspressionisme følger minimalisme. Men der er altid tiden til forskel. Vi bruger de samme elementer, ja, men i en fortolkning, afstemt efter fx epokens teknologiske niveau.

Nu er det tid til sammenligning: Er lille ikke mere stressende end stor? I skal trods alt favne det hele selv?

Mannik & Storm: - Svaret er nej. Her er vi jo netop med i alt, forstår alt, kan også selv bedre bestemme tempoet. Og det er ikke særlig hektisk. Vi tror på at skynde sig langsomt. Livet i fred og ro, med kørsel langt på literen - det er os. Det er o.k. med os - kald os bare en Folkevogn.

MANNIK & STORM A/S
STRANDAGERVEJ 10
2900 HELLERUP

WWW.MANNIK-STORM.DK

Campus City

Roskilde har sat kursen mod at blive et smørhul for de engagerede og ressourcestærke. En campus-by og mere til

- Jeg bor selvfølgelig i Roskilde.

Sådan vil rektor for RUC, Henrik Toft Jensen, helst høre sine studerende sige. I trendy Roskilde, Campus City, dér - fem minutter fra Universitetet. Der bor jeg! Så enkelt er det bare ikke i dag. For der er ikke boliger nok, og slet ikke ungdomsboliger, konstaterer Toft Jensen. Han vil gerne være med til at ændre den tilstand. Det skal ske i et samarbejde med Roskilde kommune og byens boligudbydere, ikke mindst Roskilde Boligselskab.

- Og det er en dejlig udfordring at være med til at løse, lyder anmeldelsen fra teknisk chef i boligselskabet Per Helsmark, ikke mindst, tilføjer han, fordi Roskilde kommune bevæger sig på et endog meget højt ambitionsniveau: - Man får ikke lov til at bygge hvad som helst her. Niveaulet skal være højt, funktionelt, arkitektonisk og menneskeligt.

Med netop de kvaliteter udvikler Roskilde kommune lige nu hele Trekroner området med RUC, Roskilde Universitets Center, som et dynamisk centrum.

- RUC er ikke længere en eksotisk mærkværdighed på en pløjemark. Universitetet - fra 1972 - hænger nu fint sammen med byen. Vi er blevet en universitetsby, noterer borgmester Bjørn Dahl (V). Og hans hjerte brænder for Trekroner, et helt laboratorium for arkitektur, byplan og boformer. Her skal formerne blandes af ejer, lejer, andelsmodeller og parcelhuse. Der skal være boliger for ældre, unge og fællesskaber. Der skal frem for alt bygges i mindre enheder og ikke store planer. Trekroner skal afspejle det moderne, integrerede samfund, kunsten skal tænkes ind i bygningerne, og materialeholdning og arkitektur skal vedkende sig de højeste standarder. I Trekroner opstår i alt 3000 boliger med over 4000 beboere, når området er færdigbygget i 2010.

- Men netop ikke boliger alene, men også butikker, erhverv, skole og kulturinstitutioner - en helt ny bydel, beretter Bjørn Dahl.

- I byens udviklingsproces er det lykkedes os at bevare Roskildes autenticitet og historiske rødder, og sådan skal det fortsat være, noterer Bjørn Dahl.

Stemmen er stolt.

- Man skal ikke glemme, at Roskilde, byen ved domkirken, indtil reformationen 1536 var rigets vigtigste, for kirken, kongen og handelen. Den historie er nu mange bekendt. Og borgere, der søger til Roskilde, gør det blandt andet derfor. Det er ofte engagerede, ressourcestærke mennesker, der vil være med til at føre udviklingen videre på adresser, der ligger bare 30 minutter fra Rådhuspladsen.

Den kendsgerning gør geografien attraktiv, men skaber også en knivsægs balance mellem en energisk, frugtbar efterspørgsel og en uønsket inflation i jordpriserne.

Studiemiljøet

Det perspektiv har fået RUC-rektoren op af stolen: - Vi skal tilbyde studieboliger til 850 kr. for en kvadratmeter kvalitetsbolig, inkl. forbrugsafgifter. Det svarer til kr. 2.800,- pr. måned for 30 m². RUC's Internationale Boligfond er selv bygherre for 106 af den slags. Nu skal vi bevise, det kan lade sig gøre.

Det glæder Bjørn Dahl sig til: - Det er afgørende for Roskilde, at de studerende er med til at sætte dagsordenen for fremtiden. RUC-studerende er ofte modne og interesserede, forbi tekno-musik stadiet. De vil være med til at skabe gode ungdomsmiljøer og en positiv spiral med etablering af cafeer, spillesteder og kulturhuse, som vil være en attraktion, også til at forblive i Roskilde på længere sigt - efter endt uddannelse.

Her handler det i høj grad også om boliger, Per Helsmark?

- Vi bygger dem, men kvalitet koster. Og lige nu er vi i en klem konkurrencesituation med parcelhussektoren. Unge familier kan i dag erhverve en ejerbolig - typisk et parcelhus - med afdragsfrie lån på favorable økonomiske vilkår. Det offentligt støttede byggeris vilkår er ikke blevet tilsvarende forbedret, så samtidig med, at vi gerne vil kvaliteten er vi nødt til at

- OG MUSIKKEN HANDLER OM ROSKILDE.
EN TRIO, DER SPILLER GODT SAMMEN.
FRA VENSTRE TEKNISK CHEF I ROSKILDE BOLIGSELSKAB
PER HELSMARK, BORGMEISTER BJØRN DAHL (V) OG
REKTOR PÅ RUC, HENRIK TOFT JENSEN.
TEMAERNE ER BOLIGER, UDDANNELSE,
BYPLAN OG GENEREL UDVIKLING.

1

- 1 ROSKILDE BOLIGSELSKAB: BJERGBAKKEN. 15 BLOKKE MED 377 BOLIGER FACADE-RENOVERES MED EN NY SKALMUR MED PETERSEN Tegl EGERNSUND D7 . PROJEKT: TRIARC ARKITEKTER, ARKITEKT MAA GORM HELLES. DE MUREDE GAVLE VARIERES MUSIKALSK MED PROFILMURVÆRK.
- 2 ROSKILDE UNIVERSITETSBIBLIOTEK. BIBLIOTEKET ER TEGNET AF HENNING LARSENS TEGNESTUE A/S SOM EN DEL AF 2. UDBYGNINGSETAPE FOR RUC. BIBLIOTEKET ER OPFØRT AF GLAS, IN-SITU BETON, ELEMENTER OG MURVÆRK.
- 3 SOLPARKEN, TREKRONER: ALMENE UDLEJNINGSBOLIGER FOR ROSKILDE BOLIGSELSKAB, PROJEKTERET AF ARKITEMA
- 4 TREKRONER: UDVIKLINGSBYGGERIET MUNKSØGÅRD MED OVER 100 BOLIGER ER UDVIKLET SOM ET ØKOLOGISK BOFÆLLESSKAB. ARKITEKTUR: MANGOR & NAGEL A/S.

2

fokuserer på prisen. Dyre - og tomme - udlejningsboliger er en rigtig dårlig idé.

Bjørn Dahl: - Vi kan også konstatere, at mobiliteten i Roskilde er faldet, samtidig med at priserne går op, og opsparringen til en ejerbolig ikke længere rækker, selv ikke med afdragsfrie lån. Derfor bliver familien boende, hvor den er. Vi er på vej med nye typer af seniorboliger. Målet er at skaffe flere ældre huse ud på markedet.

Efterlysning

Her samstemmes der, at det er incitamentet til at bygge en reproducerbar, høj kvalitet til billigere priser, end der tilbydes i dag.

- Og her synes dansk byggeindustri ikke at være nogen verdensmester, lyder det fra Henrik Toft Jensen og efterlyser et nyt udviklingsforsøg for at skabe et byggesystem, der både er god arkitektur og standardiseret, så kvalitetsboliger kan opføres hyppigere, hurtigere, fleksibelt og til en billigere pris.

Per Helsmark henviser til, at forsøg er i gang, fx BoKlok samarbejdet mellem entreprenøren Skanska og Ikea.

Huslejeudjævning efter et kommunalt forbillede har også været overvejet: Ældre, nedskrevne og dermed billige boliger afgiver dele af den økonomiske fordel til de nye og dyre, hvis pris dermed kan sænkes tilsvarende.

Per Helsmark: - Boligselskaberne så det gerne, men det er en helt entydig landspolitisk beslutning, om man ønsker at gå den vej. Vores formålsparagraf kræver, at vi bygger gode og sunde boliger til almindelige mennesker. Til den beskrivelse kunne man tilføje, at boligerne også bør have en æstetisk, arkitektonisk dimension.

Mens Bjørn Dahl glæder sig over Trekroner og en række andre boliginitiativer i Roskilde (det begynder at blive småt med nye byggeadresser), så ser rektor Jensen lidt mere kritisk på udviklingen: - Bare på RUC har vi 8000 hel - og deltidsstuderende, men der er kun 1400 kollegieboliger i Roskilde. De bruges også af byens tre store erhvervsskoler og tre gymnasier.

Olympiaden 2020?

Jeg så gerne en samlet indsats, der ville gøre det tydeligt for enhver, at Roskilde er det logiske sted at bo. I den tidlige fase vil det kræve en massiv investering og være kraftigt ressourcekrævende. En stor event ville kunne løfte opgaven, fx en olympiade til København, som derefter kunne henlægge en række satellitfunktioner til Roskilde. Sikken et bygge-boom, hvis resultater efter begivenheden kunne bruges til både lokale og regionale formål, drømmer Henrik Toft Jensen.

- Mindre kan gøre det, mener Bjørn Dahl nede på jorden, men er helt enig i, at universitetseffekten, som den er set i Cambridge, Oxford og senest i svenske Lund også skal præge Roskilde: - Vores store styrke er, at vi løfter sammen. Vi har fælles mål, om end forskellige ideer til, hvordan vi skal nå dem. Vi er enige om at bygge nyt med høj kvalitet til både unge og ældre, samtidig med at vi passer på vore gamle huse og vores fantastiske historie. Vi trækker liv ind til bykernen både om dagen og om aftenen og giver detailhandelen de bedste vilkår. Dahl glæder sig også over, at der i Roskilde også er god plads til et, nyt moderne butikscenter, netop åbnet i løbet af 2003: Ros Torv. Lokale arkitekter står bag huset, Claus B. Hansen & Allan Chabert. Centret har været så stor en succes, at en udvidelse på 5.000 m² allerede er forestående.

- Vi har vist, at vi kan. Det kan ikke gå galt, vurderer borgmesteren.

Noget tyder på, han har ret. Den 1. september begyndte studieåret på RUC. Universitetet oplevede en ny rekordtilgang af nye unge på gangene og i Henning Larsens nye, røde universitetsbibliotek.

Marchorden er fremad, rodfæstet i historien.

Trendy Roskilde er lige om hjørnet.

3

4

5

6

- 5 TREKRONER: BOLIGPROJEKTET STJERNEPARKEN, PROJEKTERET AF MANGOR & NAGEL A/S FOR ROSKILDE BOLIGSELSKAB, INDEHOLDER UNGDOMSBOLIGER, ETAGEBOLIGER SAMT TÆTTE LAVE FAMILIEBOLIGER. FACADER: PETERSEN Tegl EGERNSUND D32.
- 6 KRISTIANSMINDE: PLEJECENTER FOR ROSKILDE KOMMUNE MED ARKITEKTUR AF MANGOR & NAGEL A/S. TOTALENTREPRENØR: NCC DANMARK. PETERSEN Tegl D32.

Livets largo

Alan Baxter, også kendt som "Mr Baggeridge", mener, at den brændte ler er med til at gøre livet rigere, dybere - og lidt langsommere

MILEN I RUDGWICK, HVOR KLINKERNE BRÆNDES VED, AT IBLANDET SAVSMULD ANTÆNDES. NEDERST TV.: FÆRDIGE STEN FRA MILEN. TH.: FORMSTEN FRA OVNE I KINGSBURY.

Tegl til tage. Tegl til mure. Tegl til belægninger.

Flere og flere bruger tegl til mere og mere. Netop nu er den brændte ler et hyppigt valgt som belægningsmateriale til pladser, til gangstier, passager, til gågader.

Alan Baxter, direktør for Baggeridge Brick, en af verdens førende producenter af klinker til netop belægningsformål, mener, han ved, hvorfor: - Vi har behov for at sænke tempoet. For at kende vore rødder. For at menneskeliggøre vores automatiserede tilværelse. Vi har behov for fordybelse. Derfor den brændte ler som mursten, som belægningssten, som klinker.

Fra koncernens fem teglværker i Storbritannien producerer Baggeridge Brick 350 mio mursten og klinker p.a. og er dermed med i de engelske teglværkers superliga. - Vi er ikke førende i størrelse, men vi er det i nytænkning og produktudvikling, konstaterer Alan Baxter, der med de redskaber siden 1984 har rykket virksomheden op fra bundskrabet til en imponerende britisk markedsandel på 10 pct. indenfor mursten og 30 pct. (!) indenfor belægningsklinker. Det er forståeligt, at mange kommer i tvivl om Alans efternavn... eller er det Baggeridge?

For Baxters resultater skabes med kvaliteter, der sætter lighedstegn mellem forretning og ledelse. Det er tillid og engagement, det er loyalitet og stolthed:

- Når jeg kommer ud i verden på rejser og ser produkter fra Baggeridge på pladser i Japan, USA, Mellemøsten - eller på Langelinie i Danmark - så bliver jeg simpelthen så stolt, at mit hjerte næsten vokser ud af brystet. Det er absolut fantastisk!

Hvorfor ler, hvor vi før havde beton og asfalt?

- De belægninger er aldeles fremragende til mange formål. Men skalaen på klinken og dens naturlige, rustikke overflade medfører en menneskeliggørelse af de områder, hvor den bruges: Vi sætter farten ned, bliver lidt mere opmærksomme på omgivelserne, og vi kommer tættere på hinanden. Og ja - vi har moderne arkitektur og moderne overflader som glas, stål og beton. Men helt ærligt: Vi stoler ikke rigtig på dem i det lange løb. Det gør vi på tegl.

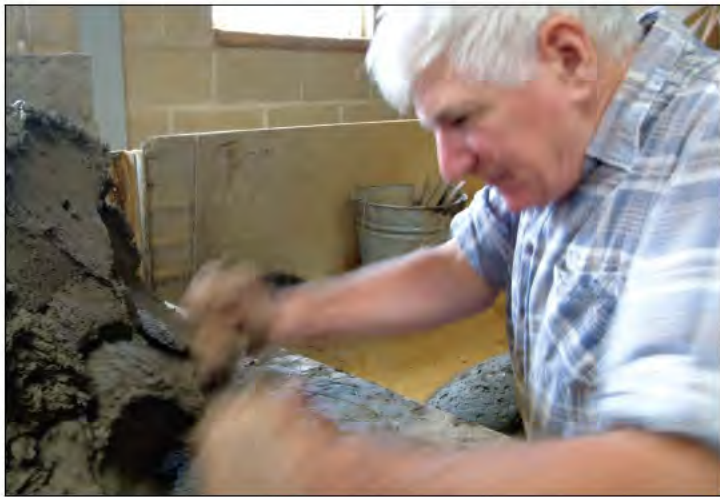
Udvikling

Hvorfor?

- Helt naturvidenskabeligt kan jeg ikke afgøre det, men at anvendelsen af ler til huse går tilbage som til civilisationens begyndelse har en betydning. Vi har årtusinder af erfaringer med det materiale. Og ler er ligesom en varm, ulden frakke: Den kan optage væde, men afgiver den igen. Den opvarmes kun langsomt af solen, men holder godt på vores egen kropsvarme. Modsat en regnfrakke af plastik - for eksempel. Regnen løber af og ned i vores sko, regnfrakken opvarmes på sekunder, men afgiver omgående varmen igen, for den er en elendig isolator.

Baggeridge bruger betydelige ressourcer på at udvikle nye produkter, nyt design, nye farver. Hvorfor?

- Min holdning er, at virksomheden altid skal bruge mindst lige så meget på produktudvikling, som den afskrives med. Sker det ikke, vil virksomheden tabe værdi. Det er et enkelt regnestykke. Forsømmer man at investere i udvikling længe nok, mistes konkurrenceevnen, og virksomheden dør. Det var det, der var lige ved at ske for Baggeridge for 20 år siden.

BAGGERIDGE BRICK HAR EN STOR PRODUKTION AF SPECIALFREMSTILLEDE FORMSTEN. SKAL DET VÆRE SPECIELT, SKAL DET VÆRE BAGGERIDGE, LYDER DET PÅ ENGELSKE TEGNESTUER. DET ER RENDYRKET HÅNDVÆRK: DYRT, MEN DEJLIGT.

Kend dit fag!

Det var Alan Baxters ledelse, der vendte den udvikling. Han havde allerede dengang en karriere på 26 år bag sig indenfor tegl, og Baxter mente - og mener mere end nogensinde - at murværk bør kunne finde anvendelse i ethvert byggeri: En dygtig murer kan skabe vidunderligt murværk, uanset murstenen. Desværre er der for få dygtige murere, konstaterer Baxter.

Men Baggeridge-chefen finder sig ikke i at tabe marked, heller ikke til producenter af en hurtig facadebeklædning. Dem er han gået i krig med ved at udvikle Corium®, en facadebeklædning med den samme æstetik som det smukkeste murværk, men monteret som færdige facadeelementer med mørtel, forbandt og farvespil - i en samlet pakke!

- Men ellers handler det om at kende sit fag. Tegl har en af de længste forsyningskæder i verden: Leret skal findes og udvindes. Dets egenskaber skal udforskes og udvikles gennem varierende brændingsmetoder. Murstenen skal produceres - også her er der mange metoder - og den skal præsenteres for markedet. Man må kende sin markedsføring. Produktionsomkostningen må beregnes med forskellige energi forudsætninger. Den vigtigste læsning er noteringen for olie - og gaspriser - eller måske for kul, hvis det er det valgte brændstof. Hvordan med konjunkturerne i øvrigt - og regeringens bolig - og erhvervsstøttepolitik? Er der nye resultater fra byggeforskningen? Hvad siger byggebranchen i dag?

Alan Baxter holder en mindre pause for at trække vejret. Han har ført sit bevis: En teglbrænder må være multiinformeret - om det hele, hele tiden.

I Danmark kender vi Baggeridge for klinker til belægning. Hvad sker der på det marked?

- Vi er glade for, at så mange bysamfund vælger Baggeridge til deres centre og gågader. Klinker er ganske enkelt humanistiske. Skaf byen tilbage til borgerne! Men væksten er også godt på vej i de private haver, i indkørsler og på terrasser. En belægning med klinker i stedet for beton artikulerer hele anlægget i en blød, rund tone. Den værdsætter de fleste.

Medarbejderne

Fremtiden?

- Produktudvikling! Flere typer, flere farver, flere overflader, nye monteringsmåder, nye forbandt. Selv om vi har været gode, må vi gerne blive endnu bedre til at skabe alt det nye - endnu før markedet selv har nået at tænke tanken!

Og Alan Baxter har for længst bevist, at hans tanker kan bruges som en manual til succes: Baggeridge Brick PLC sælger i dag mursten for over 560 mio kr. på en halv snes markeder. Bundlinjens flotte plus på op til 90 mio kr. sætter en net sum i banken, også efter investeringerne.

Svært at fortsætte med?

- Overhovedet ikke. Vi har 550 engagerede, motiverede, målrettede medarbejdere, ledet af folk med både kompetence og ansvar. Her anerkender vi 20/80 reglen: 20 pct. af medarbejderne udfører 80 pct. af arbejdet. 20 pct. af kunderne køber 80 pct. af produktionen.

Motiver de 20 pct. af medarbejderne, og nå de 20 pct. af kunderne, og de øvrige 80 pct. skal nok følge af sig selv!

ØVERST: VISUALISERING: DET FÆRDIGE ROSENGADE PROJEKT
NEDERST: GÅGDEMILJØ I JUELSMINDE, UDFØRT MED GYLDENE BAGGERIDGE KLINKER

OPSTALT AF REDUCEREDE
PENTER KLINKER I SAMSPIL MED
GRANIT OG AFVANDINGS STÅLRISTE.

Byen synger

Arkitekter om Apentex-klinker: En musikalsk belægning med en velkendt tryghed, men i en ny toneart

Bycentre, gågader og torvepladser er de danske købstæders kreative oaser. Her har vi hjemme. Her er vi trygge. Men samtidig er vi stolte af vor by og fremviser gerne dens ædle hjerte. Her skal være smukt.

Gågaden i Odder er derfor bare den seneste af flere tilsvarende projekter, der skaber både aktuel modernitet og nye oplevelsesværdier i vore byer. Og der skrues op for forventningerne, når butiksstrøget skal smukkeseres, mener arkitekterne bag gågadeprojektet i Odder, Møller & Grønborg AS, Beder: - Man fordrer, at belægningskerne skal være plane og funktionelle, så butiksudstyr og caféborde kan stå sikkert. Løsningen skal tage hensyn til alle, også de ældre og bevægelseshæmmede. Den skal skabe fin harmoni med byens stemning, med de eksisterende huse og med de farver og strukturer, der i forvejen findes i miljøet, understreger sagsarkitekten bag Odders Rosengade, Johannes Vindum, Møller & Grønborg AS. - Belægningen skal være nem at vedligeholde, den skal være robust, og den skal være langtidsholdbar. Oven i købet udføres løsningerne ofte af flere typer belægning. Sammen skal de integrere sig i den identitet, som byens borgere selv føler, at netop deres by har, pointer Johannes Vindum.

Møller & Grønborg arbejder i Odder med en kombination af en lys granit, White Line, sammen med Penter klinker fra Apentex i en reduceret udgave af Penter Rotblaubunt. Iltreduktionen, der finder sted under en ekstra brænding i ovnen hos Apentex, ændrer den oprindeligt rødlige klinge til en gråtone skala.

- I den farveskala vil Penter klinken indgå i en god dialog med granitten og i en supporterende funktion - uden at frakende granitten retten til hovedrollen, forklarer Vindum. Den indtræder i samspillet som celloen i et symfoniorkester eller klaveret under violinen i en sonate.

Johannes Vindum: - Penter klinken er samtidig et smukt naturmateriale på et højt kvalitetsniveau, et andet godt argument for at bruge den i Odder. Samtidig er klinker brugt til flere andre belægnings i byen, så der er også et familiemæssigt tilhørsforhold.

Rosengade i Odder er i alt 400 m lang, brudt af en mindre plads, Politortorvet på 28 x 105 m. Gågadens bredde bliver på i alt 6,20 m med granit centralt, indrammet af belægnings af Penter klinker.

KOLDING. RØDE PENTER KLINKER I SELSKAB MED BETON OG GRANIT.

VÆRLØSE. BELÆGNINGEN ER UDFØRT MED EN BAGGERIDGE KLINKE.

WESTDEUTSCHE RUNDfunk I GANG MED OPTAGELSERNE PÅ PETERSEN Tegl EGERNSUND.

Kolumba i WDR

Opførelsen af et nyt kirkemuseum i Köln, Kolumba, tiltrækker sig stor opmærksomhed. Museet opføres på ruinerne af middelalderkirken St. Kolumba med arkitektur af det schweiziske arkitektikon Peter Zumthor. Aktuelt er det store tyske TV-netværk Westdeutsche Rundfunk i færd at optage en større reportage om byggeprojektet, der opføres med special-designede mursten fra Petersen Tegl Egersund. I den anledning var TV-værten Ludwig Metzger på besøg på teglværket med et filmhold.

HARALD FUDICKAR HAR STOR TILLID TIL DEN INDUSTRIELLE PROCES.
- MEN DEN SKAL IKKE GØRE RESULTATET KEDELIG OG FORUDSIGELIGT, SIGER HAN.

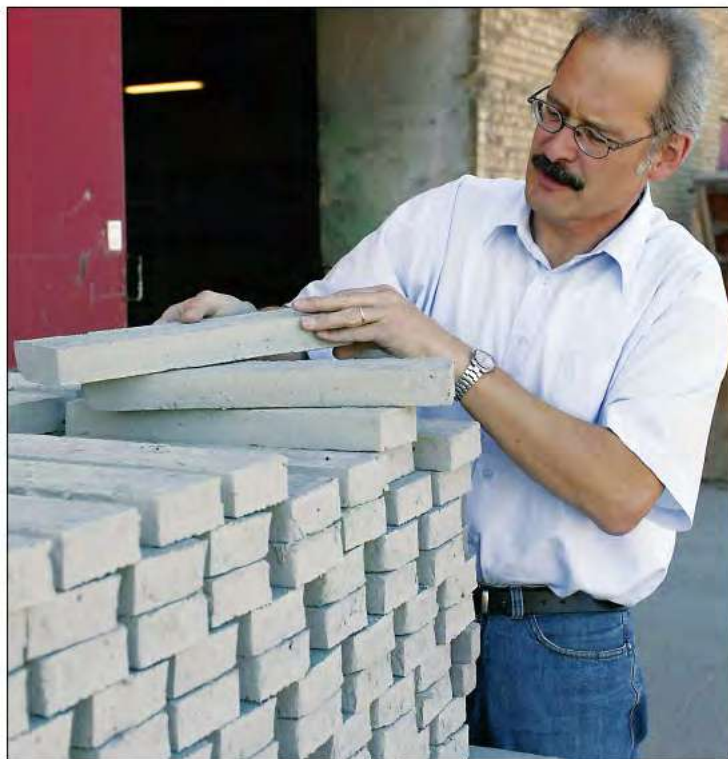
Rykind i haven

Havebegeistrede fra Jysk Haveselskab var i sommerens løb på et indholdsrigt besøg i den nyåbnede udstillingshave hos Apentex. Her så havefolkene med egne øjne og 1:1, hvilken forskel, man opnår med tegl i sin have. Inspirationshaven viser både Baggeridge og Penter i forskellige mønstrelægninger, og klinkerne opleves i samspillet med havens planter og græs. Inspirationshaven, der har adresse på teglværket Petersen Tegl Egersund, er projekteret af arkitekterne Annette Petersen og Peter Zinck.

APENTEX INSPIRATIONSHAVEN VISER MANGE VARIATIONER I DE NATURLIGE OMGIVELSER.

PETERSEN PM A/S PRODUCERER I DAG OGSÅ DEN OMTALTE KOLUMBA-KOLLEKTION MED MURKLINKER I MODERNE, SLANKE DIMENSIONER.

Kaospiloten

Ensartet og forudsigeligt er lig med kedeligt. Lad materialet leve, mener ny produktionschef på Petersen PM A/S, Harald Fudickar

- Altid at søge efter kaos, men i en stramt styret proces, det er målsætningen. Sådan lyder programerklæringen fra Harald Fudickar, ny produktionschef på det nu fuldgylde medlem af Petersen Gruppen, teglværket Petersen PM A/S. Den kendte producent af gulvtegl og fliser er gået ind i udviklingsfasen af helt nye produktlinjer og udvider med en omfattende produktion af klinker og snart også tagsten.

- Materialet har sin indre styrke og sit eget liv. Det skal vi udnytte, men i en kontrolleret, reproducerbar proces, præciserer den tyskfødte Harald Fudickar, der har en årelang karriere bag sig i teglbranchen. Senest var han seks år hos den italienske producent af bl.a. tagtegl Molina i den tyske Ton-Gruppe. Hans fornemste opgave var at sikre, at ikke to tagsten var ens, og, at forskelligheden bragtes til veje under nøje kvalitets overvågning og styring med intet overladt til tilfældet. Som en kaospilot har Fudickar udviklet evnen til at regere det ukontrollable og sikre fornyelsen af traditionen. Jeg kombiner, siger han, italiensk fuldblod med tysk grundighed.

- Succesen handler i høj grad om nytænkning og udvikling, men på skuldrene af det kendte, af traditionen og af historien. Den har jeg den dybeste respekt for, understreger Harald Fudickar og gentager sit livsmotto: Kærlighed til livet skaber resultaterne.

Egentlig mener han, Fudickar, at livssynet passer på både stort og småt og på ledelsen af teglværket. Det er det livssyn, der sikrer, at hver medarbejder til enhver tid har optimal indflydelse og det fulde ansvar for sin opgave, men samtidig er en ubetinget team-player: - Det ser kaotisk ud. Men ser man nøjere efter, hersker den totale orden.

Så til søs

Hvis arkitektur kan fortælle en skipperskrøne, så sker det her: Ralf Schwarzbald-Lentz har tegnet det nye domicil til rederiet Hans Peterson & Söhne

Ingen skal lades i tvivl: Her bor søulkene.

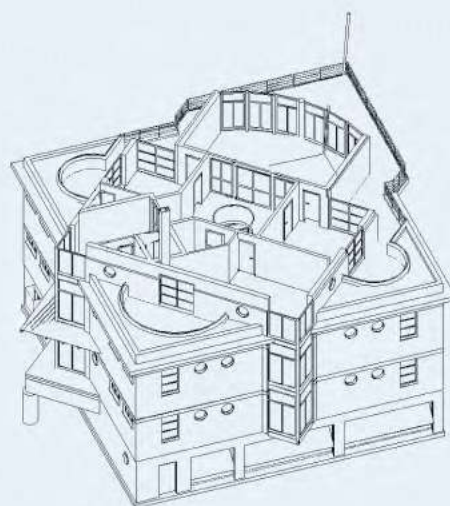
Et nyt 1000 m² stort domicil til det Rendsburg-baserede containerrederi Hans Peterson & Söhne står nu færdigt efter et projekt af arkitekten Ralf Schwarzbald-Lentz. I en tæt dialog med bygherren har Lentz valgt en ekspressiv, maritim arkitektur, der både ude og inde står til søs med en orkan af symboler fra en verden på havet: To 3-etagers, kvadratiske bygningskroppe med de udvendige mål 16x16 m er vredet 45° om hinanden, så den ene illuderer et skib, der sejler tværs igennem den anden med stævn, bov og bro. Vinduer bliver til køjer, altaner til dæk. De murede facaders fantastiske farvespil i gråt, grønt og sort leder tanken hen på de enorme containerskibes stålskrog.

- Fantastisk forløst med Petersen Tegl Egernsund D51, vurderer Ralf Schwarzbald-Lentz. Inde finder man dæksplanker og aptering med stål og wirer som på Peterson-flådens mest moderne fartøjer. Belysningen i konferencerummet er ren luksus-liner.

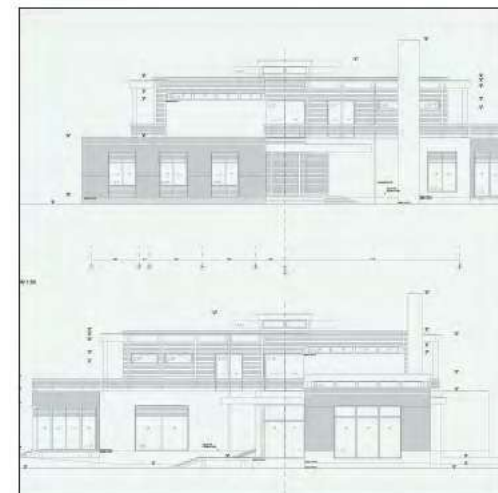
- Bygherren ønskede et aktuelt og tidssvarende udtryk i sit, men ikke at det skulle blive koldt og upersonligt, siger Ralf Schwarzbald-Lentz, som ved indvielsen af huset i slutningen af september fik stor ros for sin løsning. Hovedgrebene arbejder formmæssigt med kvadratet og kuben ud fra den opfattelse, at arkitekturen også har egenskaber som skulptur.

Konsekvensen er, at det nye rederidomicil i Rendsburg ikke bare fortæller et dybt og varmt eventyr fra de syv have, men også at huset står på grunden som et imponant, detaljeret møbel.

”Meget virkningsfuldt”, skrev de lokale aviser om det nye hus.

MAN FORVENTER SNAREST AT SE KAPTJENEN PÅ BROEN I SCHWARZBOLD-LENTZ HAR SKABT EN HYBRID AF ET HUS OG ET CONTAINERFARTØJ.

Klinkoviti

Danske mursten er ligeså hyppige i Rusland som en snestorm på Hawaii. Petersen Tegl Egernsund er klar med en undtagelse: En privatvilla til familien Olga Filatova opføres nu med Petersen Tegl Egernsund klinken, Kolumba. Klinkeserien i flere mål, bl.a. 530x215x39 mm, bruges i et prægtigt kubisk villaprojekt på i alt 2.000 m² (inkl. svømmepøl) med design af Moskva-tegnestuen Arch4 med Ivan Chouvelev i spidsen, assisteret af Natalia Lobanova. Villabyggeriet i en forstad til Moskva går i gang om kort tid under ledelse af en italiensk entreprenør med datterselskab i Moskva, Italian Engineering.

Berliner shopping

Schweiziske klipper og bjerge er inspirationen til facaderne på et nyt indkøbscenter i boligkvarteret Schweizer Viertel i Berlin. Riccius Winter Architekten BDA projekterer byggeriet for et datterselskab i GAGFAH Gruppen, Schweizer Viertels Grundstücks GmbH. Shoppingcentret er på 7600 m² brutto med facader, udført med en kombination af træ og Petersen Tegl Egernsund D51: - ”Klinkens krystallinske, rå overflade og grå-grønne farvespil forløser flot det udtryk, som vi henter fra fjeldmassiverne i Schweiz,” hedder det i en udtalelse fra Riccius Winter Architekten og sagsarkitekt, partner på tegnestuen, Tanja Riccius.

MODEL AF GESCHÄFTSZENTRUM SCHWEIZER VIERTEL AF RICCIUS WINTER ARCHITEKTEN BDA.

- ARKITEKTENS OPGAVE ER TIL ENHVER TID AT SKABE UDVIKLING PÅ BASIS AF DEN EKSISTERENDE BYGNINGSKULTUR, MENER CHRISTOPH MÄCKLER OG UDNÆVNER TJEKKISKE ADOLF LOOS TIL EN AF SINE MENTORER. TRISTAN TZARA HOUSE I PARIS: TAGER UD GANGSPUNKT I HISTORIENS STEN, DEN HVIDE KUBE ER REN MODERNISME.

CHRISTOPH MÄCKLER MED HJEMBYEN
FRANKFURT AM MAIN I BAGGRUNDEN.
MAN SER BL.A. ARCA HAUS, ET AF TEGNESTUENS
HOVEDVÆRKER FRA 1994 FOR IBM PENSIONS KASSE.

En sand romer

*Loyal overfor ensemblet, hengiven til håndværket, i respekt for historien.
Antikkens dyder lever i Frankfurt am Main 2004. Vi besøger Christoph Mäckler*

Han er inderligt utilfreds med, at arkitekter ved for lidt om håndværk: - Skolerne lærer os om den arkitektonisk form, men ikke om at arbejde med materialerne, forstå dem og udnytte deres egenskaber. Han peger på, at arkitektens geni bør gå langt hinsides den skønne æstetik eller den praktiske funktion, for "han arbejder med det, som skal opfylde store krav."

Professor, arkitekt Christoph Mäckler udfordrer sin stand.

Arkitekten må være "en god forfatter, en dygtig tegner, bevandret i geometri og optik, ekspert i matematik, historisk belæst, være vel informeret om naturlove og filosofi, gerne musikalsk og bestemt ikke uvidende om reglerne i jura og fysik."

Et Mäckler citat?

Næh. Ordene kommer fra antikkens romerske chefarkitekt Marcus Vitruvius Pollio (90-20 f.K.) i hans hovedværk De Architectura. Men vi genfinder de krystallklare tanker hos Christoph Mäckler (1951-?) med egen tegnestue i Frankfurt am Main siden 1981.

En sand romer

En romersk dyd er hengivenhed og kærlighed. Christoph Mäckler: - At sanse materialerne med øjnene, hænderne, en oplevelse, som får kærligheden til materialet til at flamme, denne kærlighed skal arkitekten have i sig for at kunne opføre en bygning, hvis væsen skal opfylde de store krav.

Formuleringen er hentet i Christoph Mäcklers "Werkheft 5", en af hans udgivelser til de studerende, som han underviser. Gennem tiden har han forelæst i Kassel, Braunschweig og Napoli. Lige nu er han fast tilknyttet Universitetet i Dortmund. Det er betegnende for hans "Dortmund-model", at undervisningen bringer ingeniører og arkitekter i direkte dialog.

PETERSEN: - Hvorfor?

Christoph Mäckler: - I tre generationer har arkitekterne forsømt at beskæftige sig med håndværk. Studiet drejer sig om design og form. Hvis arkitekter alene skal beskæftige sig med æstetik og overflade, så har vi ikke brug for dem. Arkitekter skal vide, hvordan et hus er skruet sammen.

De skal kende byggeprocessen i detaljer og samtidig forstå det liv, der efterfølgende skal udspille sig i deres huse. Det påvirkes afgørende af materialevalg og deres kombinationer. Arkitekten må påtage sig rollen som bygmester og beherske det fag, som vi på tysk kalder "Baukunst". Vi har brug for, at arkitekter igen indtager en respekteret plads i byggeprocessen som generalisten, kaptajnen, der fra broen kan styre byggeriet sikkert i havn fra idé til nøgle.

Ældes med skønhed

- Kan du give eksempler?

Christoph Mäckler: - Uden at komme ind på enkelte bygningsværker oplever vi byggerier, hvis livsalder næppe vil overstige 20 år. Årsagen er valget af materialer og den måde, hvorpå de er kombineret. Dermed tabes enhver genkendelsesværdi og muligheden for at skrive historie. Vi må insistere på, at vi udvikler facader, der både respekterer deres omgivelser i ensemblet og kan ældes - patineres - med skønhed.

Respekten for historien....man hører Vitruvius. Og det aktuelle forbillede kan hentes på Mäcklers tegnestue: I 2000 afleverede Mäckler arkitekterne udvidelsen af Levi-Strauss skolen i Berlin-forstaden Köpenick. Eksisterende 1900-tals bygninger i murværk blev tilføjet nye faglokaler og en ny multisal med aktuelt, massivt murværk som det bærende tema. Sammenhængen, kontinuiteten og den klare forbindelse til historien er åbenbar. Alligevel er formsproget moderne, ja, fremadrettet: En umisforståelig opdatering. Arkitekturkritikerne opfattede et centralt budskab: Det kan gøres på en anden måde. Selv i dag kan man bygge et massivt murværkshus med ægte krydsforbandt, som i alle henseender - også økonomisk og isoleringsteknisk - kan konkurrere med den traditionelle hulmur.

- Problemet er vel, at den moderne arkitekt i sin forskning og udvikling finder traditionelle murværks eller naturstensfacader gammeldags?

Christoph Mäckler: - Men netop murværket giver en enestående mulighed for at skabe moderne facader med en detaljeret og unik orna-

mentering - ganske uden at anvende ornamentering. Vi har gjort det ganske meget, ikke mindst i perioder, hvor ornamentering på facader nærmest var "kitch", ja, dårlig smag. Den fine, kvalitetsfremstillede mursten er i sig selv et ornament. Alene stenens farvespil er naturens eget mønster. Den enkelte stens polykrome udtryk bestemmes af brændingsproces og råmateriale. Sinteringsprocessen giver også forskellige glanseffekter, så facaden - specielt ved skråt lysindfald - får sin helt egen brillans. Dermed får også valget af sten helt speciel betydning. Desværre er der i dag kun få teglværker, hvis produkter kan klare blankmurens høje æstetiske krav.

Lys og skygge

- Fuldmuring har din helt specielle opmærksomhed. Det fremgår bl.a. af din nye bog, netop udgivet i år: Werkstoff Stein. Hvorfor?

Christoph Mäckler: - Med fuldmur kan arkitekten koncentrere sig om facadens skyggeeffekter og materialitet. Han skal ikke bruge kreativitet og energi på at skjule dilatationsfuger og anden kompliceret teknik. Man føler sig som Fritz Höger, når man - som vi gjorde det i Köpenick - kan skabe diagonalmurværk eller sætte hver femte kop 40 mm tilbage for at skabe lys og skygge og give murværket dets kraft og bestandighed tilbage. Mens der bygges, lærer man om murerens glæde og de udfordringer, han står overfor, når han efter 40 år for første gang for lov at mure et krydsforbandt, skal koncentrere sig og får et nyt, stort ansvar. Man lærer, hvor pauvert den moderne akademiske uddannelse af arkitekten er - i sammenligning med murerens håndværkskunst - når vi taler detaljering og ornamentik. Med murværkets kraft kommer afmålt ekspressive former igen fuldt til udtryk. Det er en sand fornøjelse at være med til.

- Og dyrt?

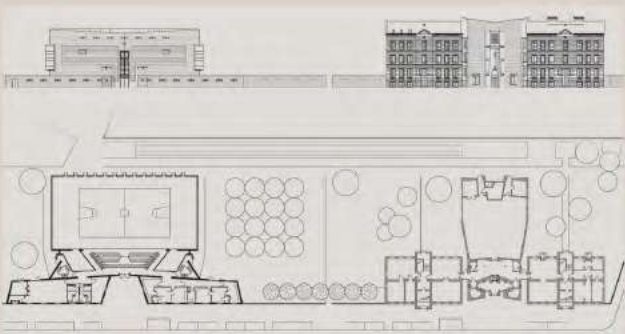
Christoph Mäckler: - Byggeriet vurderer generelt udgiften til hulmurens bagved liggende facade alt for lavt med alle dens armeringer og forankringer. Ofte støder byggeriet på problemer, når to forskellige entrepre-

UDVIDELSEN AF LEVI STRAUSS REALSKOLEN I BERLIN-KÖPENICK OMFATTEDE I ALT 6440 M², FORDELT PÅ FAGLOKALER OG EN MULTISAL. DET FINE MURERHÅNDVÆRK BLEV OVERALT VEL MODTAGET, MENS MENINGERNE OM "BETONORMEN" VAR DELTE. ARKITEKTUREN VISER FREMRAGENDE PLASTICITET.

DIAGONALSKIFTERNE STÅR SKARPT OG BIDRAGER LYS OG SKYGGE VIRKNINGER AF STOR VÆRDI. MURERNE? - DE VAR STOLTE AF AT UDFØRE OPGAVEN OG SÅ DEN SOM EN ENORM FAGLIG UDFORDRING, FORTÆLLER CHRISTOPH MÄCKLER. OG GLÆDEN OVER DIALOGEN OM MURVÆRKET VAR MÅSKE DEN STØRSTE. MULTIHAL MED FACADER AF SÅVEL MURVÆRK SOM PRÆFABRIKERET BETON.

MULTIHAL MED FACADER AF SÅVEL MURVÆRK SOM PRÆFABRIKERET BETON. MÄCKLER: - SKOLEN UDFØRER EN FUNDAMENTAL SOCIAL OPGAVE I VORT SAMFUND. DENS RAMMER SKAL IKKE INDYNDEN SIG, UNDERORDNE SIG ELLER SKJULES I BILLIGE KASSER, MEN OPTRÆDER SELVBEVIDST OG MED STOLTHED.

LEVI STRAUSS OBERSCHULE - GRUNDPLAN FOR UDVIDELSEN AF SKOLENS HOVEDBYGNINGER. DE EKSISTERENDE MUREDE HUSE I FIRE ETAGER LIGGER TIL VENSTRE OG HØJRE FOR DET NYE INDSKUD.

GRUNDPLAN FOR MULTIHALLEN, HVIS FÆLLES FACILITETER, ANKOMSTOMRÅDE OG AFSNIT FOR MINDRE TRÆNINGSLOKALER LIGGER UNDERST PÅ TEGNINGEN BAG FULDMUREDE FACADER, MENS HALLEN ER OPFØRT AF PRÆFABRIKEREDE BETONELEMENTER.

Prof. Christoph Mäckler Architekten

Partnere: **Christoph Mäckler**
Diplomarkitekt fra RTW Aachen 1980
Claudia Gruchow
Diplomarkitekt fra Hannover Tekniske Universitet 1997
Thomas Mayer
Diplomarkitekt fra Faghøjskolen i Frankfurt am Main 1991
40 medarbejdere, heraf 15 arkitekter og 10 bygningskonstruktører.

Referenceliste 1992-2001

1992-98 KPMG domicil
1992-94 IBM Pensionskasse, Arca Haus
1999-2000 Corporate Design for Lamborghini
1998-2000 European Business School, Oestrich-Winkel
1992-97 Frankfurt lufthavn, terminal A
1992 Ombygning af en tagbolig med belvedere, Frankfurt a.M
1996-1200 Kontorhøjhus Scala, Frankfurt a.M
1994-96 Nassauische Sparkasse Wiesbaden
1992-96 Lindencorso Centret, Berlin

CHRISTOPH MÄCKLER
(REDAKTION):
WERKSTOFF STEIN
(UK: MATERIAL STONE).
BIRKHÄUSER, BASEL, 2004.
220 SIDER.

nører står for henholdsvis råhuset af beton og forsatsskallen. Overgange ved vinduer og døre er kostbare, hvis man vil bevare blankmurens fine egenskaber. Som "tapet" eller skal er mursten faktisk en relativt dyr løsning. Andre materialer med større modulmål - fliser eller metalkassetter fx - er betydeligt hurtigere - og enklere - at montere. Men når murkonstruktionen bliver massiv og bærende leverer murstenen en fin byggeøkonomi, og konstruktionsomkostningerne minimeres dramatisk sammen med de dermed forbundne garanti-krav.

Werkstoff Stein

Christoph Mäckler fører også argumentationen i sin nyeste bog, hvor han som redaktør bringer en række bidrag fra andre forfattere om ikke bare mursten, men også travertin, marmor, kalksandsten og de mange andre af naturens minerale forekomster. Werkstoff Stein (oversat til engelsk som Material Stone) er allerede fast inventar i skoletasken på mange uddannelsesinstitutioner for arkitekter. Mäcklers bog redegør for det historiske fundament for anvendelsen af mursten og sten og materialernes enestående evne til at indgå i ikke mindst de europæiske "ensembler". For Mäckler, den sande romer, praktiserer også en tredje af antikkens dyder, den ubetingede loyalitet overfor genius loci og familien: Ingen arkitektur står alene, men indgår i sine omgivelser og må underlægge sig den større sammenhæng.

- Bogen imødekommer samtidig et behov for at repetere forståelsen af sten og mursten som de vægtige, massive materialer, de nu engang er - ikke bare som skiveskærne beklædninger, konvolutter til huse, forklarer Mäckler og understreger sin overraskelse over murstensproducenter: - Det er en kendsgerning, at de hverken priser eller anbefaler det solide fuldmurværk som en naturlig og indlysende konstruktion. Dermed berører de sig selv de mest fantastiske muligheder for murstensbyggeri. Og det er totalt ufatteligt.

Professor Mäckler kan mange fine citater om fuldmurens rigdom. Et af de bedste lyder: Arkitekturen begynder, når to teglsten sættes sammen med omhu! *Mies van der Rohe, 1926.*

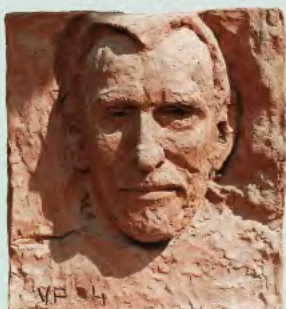
VIBEKE FØNNESBERG UNDER ARBEJDET MED RELIEFFERNE HOS PETERSEN TEGL EGERNSUND A/S.

ORLA DUUS, FORMAND.

TAGE SKOTT, DIREKTØR.

POUL ERIK CHRISTENSEN

KIRSTEN BITSCH

KAJ ENGELHARDT, NÆSTFORMAND

TONNI ASMUSSEN

Æres den...

Bestyrelsen for Boligforeningen af 6.12.1942 modelleret hos Petersen Tegl Egersund af Vibeke Fønnesberg

En sikker forudsætning for at blive forevigt i det offentlige rum med statue eller portræt plejer at være død.

Sådan er det ikke i Sønderborg. Æres den, der æres bør, siger man her. Så den begavede billedkunstner og keramikker Vibeke Fønnesberg har brugt sommeren på at modellere portrætter i tegl med slående lighed af den lyslevende bestyrelse i den lokale Boligforeningen af 6.12.1942. Reliefferne bliver en central udsmykning af nye, meget roste kvalitetsboliger til sønderborgenserne, nu under opførelse på den grund, hvor tidligere Margarinefabrikken Solo lå. Det stort anlagte projekt virkeliggøres i samarbejde med Sønderborg Andelsboligforening med i alt 147 nye boliger i en arkitektur af S&I Arkitekter a/s.

Når lejerne i løbet af 2004-2005 flytter ind i deres nye boliger, vil bestyrelsens relieffer i størrelse 40x40 posere som dekorationer i et murværk af mursten fra Petersen Tegl Egersund.

Æren tilfalder de fem bestyrelsesmedlemmer og boligforeningens direktør, Tage Skott, som en spejling af nutidens lederskikkelser. Den skal ses i sammenhæng med, at Vibeke Fønnesberg arbejder på en hyldest til historien: En markant skulptur, der til foråret opstilles centralt i boligbyggeriet. Kunstværket udføres med inspiration i et stykke udfoldet margarinepapir og suppleres af portrætter af Solo-fabrikens stifter og ledelse op gennem en 100-årig historie. Ringen er sluttet. Vibeke Fønnesberg har udført de seks portrætrelieffer hos Petersen Tegl Egersund, som også donerer værket til boligforeningen. Den valgte ler anvendes normalt til murstenen D33, en af de valgte til Sønderborgprojektet sammen med D36 og D37.

Vibeke Fønnesberg, der er uddannet fra Kunstakademiet i Wien, er en kendt, inspirerende skikkelse i det lokale kulturliv. Lokale portrætter er hun bekendt med fra sit arbejde for Broager kommune, hvis rådhus i anledning af kommunens 75 års jubilæum aktuelt udstiller billeder af 54 ledende personligheder i Vibeke Fønnesbergs fortolkning.

Hun er i dag blandt de dygtigste portrætkunstnere herhjemme. Vibeke Fønnesberg har evnen til sætte sig fuldstændigt ind i sin models verden, ikke bare i de fysiske kvaliteter, men i den psykologiske virkelighed. Dybdeanalyse?

- Nej, det er det nu ikke, men det er en stor glæde og udfordring at være med til et kunstnerisk arbejde, som får stor betydning for det enkelte menneske - og i dette tilfælde for mange menneskers dagligdag, siger Vibeke Fønnesberg.

MICHAEL CHRISTIANSEN HAR HÆNGT ET FOTO AF SKUESPILHUSET OP UDE PÅ DET KGL. TEATERS DIREKTIONSGANG: - ET HUS TIL EFTERTANKE.

*Michael Christiansen, teaterdirektør:
Et teater formes efter skuespillets natur. Kernen er nærhed og intimitet, åndedræt, der høres, hvor stilhed regerer.*

Skuespil er skuespil. Det er ikke opera, ikke ballet, ikke film. Men skuespil. Det er det intime drama, ordets scene, hvor ofte netop pauseringen er det vigtigste. Hvor intet høres, uden stilhed. Teatret er et af de få steder, hvor stilheden stadig er tilladt - udenfor kirken.

Derfor skal skuespillet bygges til nærhed, til intimitet, til eftertanke, til ro og værdighed.

Direktøren for Det kongelige Teater, Michael Christiansen, ranker i denne tid ryggen lidt mere end normalt.

- Der er grund til glæde, mener han: Kongeligt bibliotek, en national opera, radioens koncertsal og nu også et nyt hus til skuespillet - alt sammen indenfor et kort åremål - jamen, vi skal tilbage til Christian 4. for at finde en lignende fremdrift i Hovedstaden, konstaterer Michael Christiansen. Mens teaterdirektøren netop nu ser frem til Operaens åbning den 15. januar, er han intensivt engageret i dialogen med arkitekterne bag Skuespilhuset på Kvæsthusbroen, Lundgaard & Tranberg. Kulturministeriet er bygherre, mens Det kongelige Teater er brugeren med teatrets sjæl inde under huden. Overskriften er, at arkitektur og æstetik først og fremmest er arkitekternes ansvar - og kun deres. Men der står også skrevet, at

skønheden må sparre med funktionen. Her spiller brugeren førsteviolin!

- Og den erkendelse har netop Lundgaard & Tranberg, vurderer Michael Christiansen og glæder sig over det tætte samarbejde i byggegruppen: Her kan alle bolde spilles, alle kort spilles i tryk dialog med det ene formål, at få det bedste skuespilhus.

Kan man bruge mursten i sådan et hus - gerne inde i selve scenens rum?

Netop det spørgsmål skilte vandene, da Michael Christiansen stillede det.

- Københavns monumentale huse har et fælles tema, der er dybt rodfæstet i historien: Kobber og murværk, vurderede teaterchefen. Danske teglværker producerer skønne, dybe, historiske mursten. Med åbne, imponerende glaspartier i et moderne formsprog som det aktuelle tilslag vil murværk og kobber give skuespilhuset sin helt personlige raison d'être, mente Christiansen.

Lundgaard & Tranbergs vinderprojekt, der sejrede blandt 333 indsendte fra hele verden, var i de første projektskitser udført med facader af kobber og glas som de primære materialer og et interiør af akustisk afprøvede beklædninger. Og hårdtbrændte mursten hører ikke umiddelbart til den kategori.

MURVÆRK, DER VIL REVOLUTIONERE OPFATTELSEN AF DET MUREDE HUS: MURERE FRA MURBO A/S HAR UDFØRT TEGNINGERNE FRA LUNDGAARD & TRANBERG MED KOLUMBA STEN FRA PETERSEN TEGL EGERNSUND A/S

Pausens hus

New York

Da Michael Christiansen kom hjem fra en teaterrejse til New York, begyndte diskussionen: - I et teater, placeret i en kælderkrypt off-off Broadway, havde jeg oplevet en fremragende akustik. Teatersalen var etableret i omgivelser af blankmur og mørtel - bestemt ikke af helt ny dato. Det hele var råt og rustikt, husker Michael Christiansen. Den oplevelse gav stof til eftertanke: - Hvis de kan i New York, hvorfor så ikke her?

Med hjælp fra Skuespilhusets akustikrådgiver, Arup Acoustics og Anders Gade, nåede drøftelserne frem til en løsning: Meget mørtel, mindre sten, struktureret murværk med relieffer og recesser, mindre flade og reduceret hårdhed. Den målsætning kunne virkeliggøres med mursten i nye formater, smalle og lange, i stedet for tykke og korte. Formaterne åbner for bredere og frem for alt flere lange, horisontale fuger og dermed mere af den porøse, akustikvenlige mørtel. Samtidig designses et murværk med en overflod af variationer i overfladen: Sten i mange, varierende formater trækkes frem, andre tilbage.

En grotte
Resultatet bliver ”som en klippes grotte, sønderrevet

af klima og brutale dyr. Vildskab, smukt formgivet og planlagt,” som det lyder i en formulering fra Lundgaard & Tranberg. Tegnestuen har i de seneste måneder arbejdet med ideen og har fostret et murværk, der kan åbne en revolutionerende dør til en ny generation af muret arkitektur. Murerne udfører murværket efter tegninger, der tredimensionalt angiver ikke bare to akser, men tre, idet positionen for hver enkelt sten også angives til mureren med tal på en skala fra -10 til + 10. Værdien angiver om stenen skal ligge tilbagetrukket (minus) eller fremskudt (plus) i forhold til murværkets flade, 0-punktet. Den teknik vil skabe et spektakulært murværk i teatersalen, mens det ydre murværk udføres klassicistisk med enklere mønstertegninger og i samme sten.

Et aktuelt udviklingsarbejde udføres med Kolumba klinken fra Petersen Tegl Egersund, en reduceret, hårdtbrændt klink i et farvespil fra antrasit over grønt til sort i flere længder, bl.a. 510 mm, men en højde på kun 39 mm. Også dybden kan variere. Til sammenligning er en traditionel dansk mursten 54 mm i højden, et tysk hamburger-format 65 mm. Formatet blev oprindeligt udviklet af den schweiziske arkitekt Peter Zumthor i samarbejde med Petersen Tegl Egersund til murværket i kirkemuseet Kolumba i Köln.

Poesiens hjem
Michael Christiansen: - Jeg synes, der her er fundet en helt unik mursten med en struktur, personlighed og et farvespil, der fint assimilerer den maritime stemning på den ene side, byens atmosfære på den anden. Det er min opfattelse, at vi med de valgte materialer - mursten, kobber og glas - til Lundgaard & Tranbergs fremragende arkitektur også udtrykker en fin respekt for placeringen som nabo til den klassiske Frederiksstad (opført omkring 1775 - red), men i et moderne formsprog.

Direktøren for Det kgl. Teater får samtidig sit dybfølte, personlige ønske om murværk opfyldt: - Jeg mener, at det er en integreret del af vor nations bygningskultur, en betydelig kulturarv, simpelthen. Den findes i vore kirker, vore slotte, vore offentlige bygninger, boligerne, skolerne - så skal den også med i skuespillets hus, argumenterer Michael Christiansen.

I kontrast til den storladne, monumentale, næsten majestætiske opera i 145 dB på Dokøen tegner teaterchefen et klart billede af sin vision for et hus til det fortættede drama. Ren poesi, hvor ånden kan løfte sig, tanken kan bo, og glæden fødes: - Og det er det, vi nu får. Jeg ved det!

DET KONGELIGE SKUESPILHUS, KVÆSTHUSBROEN

BYGHERRE:	KULTURMINISTERIET
BRUGER:	DET KONGELIGE TEATER
AREAL:	10.500 M2
PLANDISPONERING:	STORE SCENE MED 750 PLADSER LILLE SCENE MED 250 PLADSER PRØVESALET OG INTIMSCENE, CA. 100 PLADSER. DERTIL MODERNE GARDEROBEFACILITETER, TEATERTEKNIK, ADMINISTRATION OG PUBLIKUMSAREALER I FORM AF RESTAURANT, CAFÉ OG FOYER.

LUNDGAARD & TRANBERGS MODEL AF DET KOMMENDE SKUESPILHUS, VED KØBENHAVNS HAVN (KVÆSTHUSBROEN).

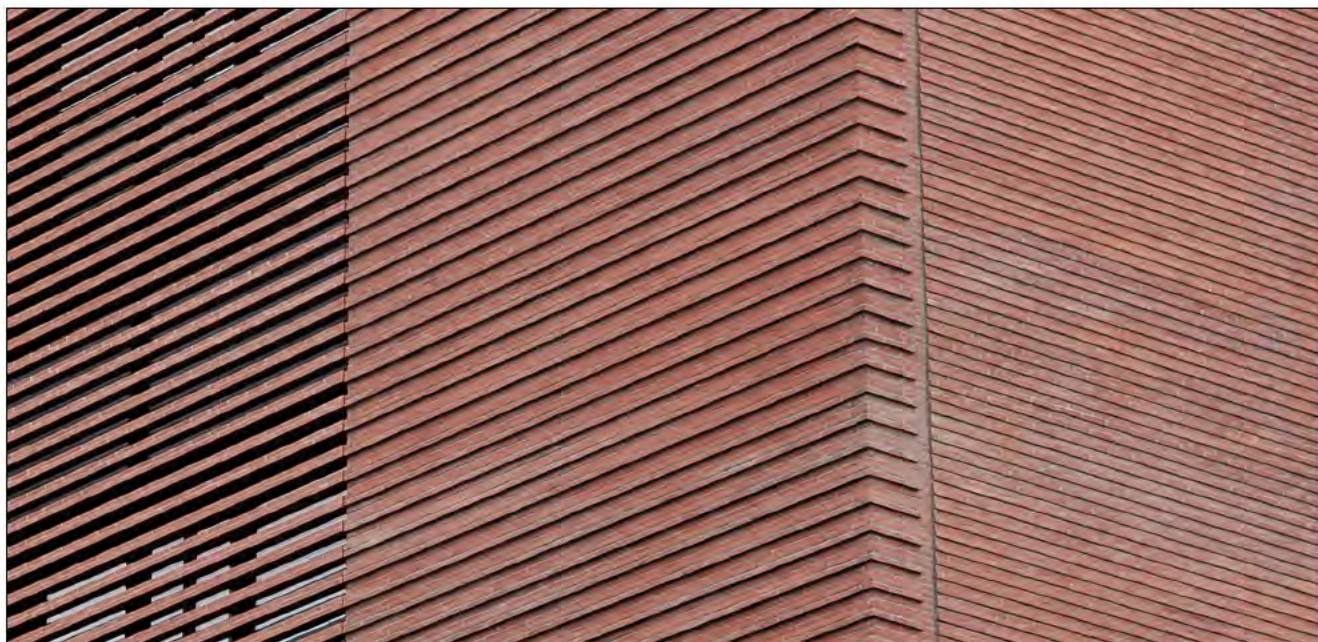
BESKRIVELSE:
HOVEDINDGANGEN FINDES PÅ DEN HÆVEDE PLATFORM, DER RÆKKER UD OVER HAVNEBASSINET. DEN ER BÅDE PROMENADE OG FOYER, EN FESTLIG MARKERING AF ANKOMSTEN TIL TEATRET. I FOYEREN VISER TEATRETS SCENER SIG SKULPTURELT MARKERET. BREDE TRAPPER FØRER MARKANT OP OG NED TIL TEATRETS TILSKUERPLADSER. I DEN STORE SCENES RUM ER PUBLIKUM NATURLIGT VENDT MOD SCENEN VED EN SKRÅNENDE, SKÅLFORMET PARTERRE OG TO BALKONER, DER SMYGER SIG LANGS YDERVÆGGENE. DEN LILLE SCENE OG PRØVESALENS RUM HAR FLERE ADGANGSMULIGHEDER FRA FOYEREN FOR AT ÅBNE FOR UFORUDSIGELIGE SCENOGRAFIER. FOYEREN RUMMER EN RIGDOM AF OPHOLDSMULIGHEDER. I PARTERRENIVEAU I FORM AF FRITSTÅENDE BARER, OG I BALKONNIVEAU CAFÉ, OG BAR, ALLE MED HAVNEN OG BYEN SOM EN UDSIGT. I DAGTIMERNE VIL FOYEREN ENDVIDERE KUNNE VÆRE ET STED FOR OPHOLD PÅ HAVNEPROMENADEN FRA LINGELINIE TIL SLOTS- HOLMEN.

KOMMENTAR

AF SØREN BØGH
ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
PÅ TEGL

Udfordringer efterlyses!

MURVÆRK, DER ARBEJDER MED SKALMURENS KVALITETER:
KUNSTMUSEET I ÅRHUS, AROS AF SCHMIDT, HAMMER, LASSEN A/S.

ET GENNEMBRUD FOR SKALMUREN: PRØVEMUR TIL SKUESPILHUSET
I KØBENHAVN AF LUNDGAARD & TRANBERG APS.

*Skalmurens natur bør afspejles i dens arkitektoniske udformning.
Aktuelle eksempler viser vejen, men lad os få flere!*

Det er naturligvis vigtigt at bruge tid og ressourcer på at vælge den helt rigtige mursten, så huset kan tilpasses det sted og de omgivelser, hvor det skal bygges. Men det er da underligt, at så få har opdaget, at murværk også består af andet end mursten nemlig mørtel. Det er dog mørtlen, der binder det hele sammen - eller holder det fra hinanden - alt efter temperament. At mørtelfugerne faktisk udgør ca. 25% af den samlede overflade, tænker de færreste på. Dens udformning og farve er for ofte genstand for mangel på forståelse og ligegyldighed. Fugen færdiggøres med en tilfældig stump elektriskerrør og efterlader den færdige murede overflade med en struktur, der kan gøre gode huse kedelige og kedelige huse endnu mere kedelige.

For få er opmærksomme på, at det er den færdige murede overflade, det drejer sig om: Forbandt, mursten, mørtlens kornkurve og farve samt fugens udformning. Det er sammenhængen mellem disse faktorer, der udgør murværket og giver 'stoflighed' i fladen.

Nutidens murede overflader er i reglen skalmure, hvis funktion er klimaskærmens til beskyttelse af den bagvedliggende konstruktion

mod vejr og vind. Der står således et helt andet hus inden i de fleste store, murede huse fra vor tid. Forestillingen om den gedigne, gode, gamle, fuldmurede soliditet er rent fup og blålus!

Når nu det er tilfældet, at vores bygninger forvandles fra tunge gedigne konstruktioner til skalmurede hybrider, må murerfaget naturligvis tilpasse sig. Her er det så, at vi efterlyser mere kreativitet hos bygherrer og arkitekter. I takt med at murværkets primære funktion ændres til en klimaskærm, der ikke behøver andet end at holde sig selv oprejst, må det være mindste mål at give den sit eget arkitektoniske udtryk.

Hvorfor skal nye murede huse altid ligne husene fra i går? De huse er jo bygget, og dem kan vi jo glæde os over.

Brug talentet og kreativiteten; stil murstenene på højkant, mur fuge på fuge, opfind det transparente, det lette, det elegante, det tunge og monolitiske, men husk altid det unikke og særegne ved murværk – stofligheden!

Bare kom an!

Murerne vil gerne udfordres. De har en god og solid uddannelse, og de har lysten til at afprøve alt det nye, spændende og kreative, man kan med murværk.

Nu sker det da så også - omsider: Arkitekterne Lundgaard og Tranberg tegner det nye skuespilhus på Kvæsthusgrunden i det centrale København og arbejder med murværk i nye formater, der understreger det vandrette perspektiv. Murværket har en stoflighed i overfladen, der på en og samme tid passer det store hus ind i omgivelserne og tilføjer nyt til stedet. Det hus skal nok give murerne de udfordringer, de så længe har ønsket sig! Og så gør det da ikke noget, at skuespilhuset samtidig kan matche den trendy, internationale kasketskygge skråt overfor...

Københavnere, teatergængere og alle andre kan glæde sig til et muret hus med en arkitektonisk kvalitet, der vil give international genlyd og forankre murværket i den kreative bevidsthed.

Et hus der passer til byens og stedets skala og farve.

JA TAK

Send mig venligst

- ☐ Katalogmateriale vedr. Petersen Tegl Egernsund
☐ Materiale vedr. Apentex produkter
☐ Magasinerne PETERSEN 7-12
☐ Opret mig venligst som abonnent på magasinet PETERSEN

Jeg vil gerne reservere plads til et besøg på Petersen's Teglværksted

- ☐ Jeg kan bedst afse tid i perioden _____
☐ Ring mig venligst op herom

- ☐ Jeg ønsker konsulentbesøg

Firmanavn _____
Att. person _____
Adresse _____
Postnr. _____ By _____
Telefon _____ Fax _____

Send kuponen eller fax den til **7444 0434**

Sendes ufrankeret
Modtageren
betaler portoen

Petersen Tegl Egernsund A/S
NybølNorvej 14
+++0413+++
DK-6310 Broager

Udgiver

Petersen Tegl Egernsund A/S
Telefon: +45 7444 1236
Telefax: +45 7444 0434
e-mail: info@petersen-tegl.dk
www.petersen-tegl.dk

PETERSEN Norge

TFL AS Tegl Flis Lim
Tuneveien 1A, Box 1152
N- 1702 Sarpsborg
Telefon +47 6916 1780

Redaktion

Arkitekt m.a.a Annette Petersen

Totalproduktion

Sabroe Media
Telefon: +45 3526 1611
e-mail: info@sabroemedia.dk

Grafisk design

ZangenbergDesign / Clara Zangenberg

Tryk

Clausen Offset A/S

Oplag

Danmark og Norge: 10.925 ex
Schleswig-Holstein, Bremen, Hamburg,
Hessen, Rheinland-Pfalz, Saarland: 25.625 ex

Distribution

Danmark og Norge
Post Danmark A/S
Posten Norge AS

Distribution

Tyskland
Indstik i Deutsches
Architektenblatt

Foto

Peter Jørgensen (2-3, 4-5, 6-7, 10)
Mogens Laier (12-13 Adolf Loos)
Søren Petersen (8-9, 10, 11) (12-13)
Uwe Dettmar, Frankfurt (12-13)
David Peters, UK (8-9)
Prof. Christoph Mäckler Architekten (12-13)
Susanne Ulrik (16)